

در بیان وجودی و در بیان

وجود حضرت حق سبحانه تعالی موجودند با کمال و کمال و کمال
و برین قول وجود واحد است و موجودات متکثره و حقایق
مختلفه متعدده و این مذمت جمعی از صوفیه و حکما متاله است
بعضی گویند که بعضی کلمات امام حجة الاسلام مشغریان مذمت
و از فضل از فضل فتوحات مکیه و انشا را در او نیز چنین مفهوم
میکرد و چنانچه بر دو فصل را در سلا معارف الحقایق و در سلا
حقایق المعارف تفصیل ذکر نموده ام و ائمه تعالی اعلم بالصواب
و تفاوت ما که میان مذمت متاله و میان مذاق صوفیه است
نیز در سلا صوفیه التصوف ذکر نموده ام و چه بجز تو در مذمت
وجود واحد است و موجود نیز واحد و حقیقه واحد در صورتی
کیفیات و بقیود و اضافات و اعتبارات موجود است میان
چنانچه از کلام بعضی ظاهر میگرد آید که طبایع عامه در مرتبه عموم
خود مصداقی دارند چنانچه طبایع خاصه مثل انواع در مرتبه خصوص
خود مصداقی حضور دارند لیکن مصداق ثانی در عالم شهادت است
و مصداق اول در عالم غیب است شد مصداق حوال من حیث
هو حوال در عالم غیب است و مصداق انان من حیث هو در عالم
شهادت است و مصداق اول و همچنین در جسم وجود اثبات مصداق

غایب

نمانند و موجود مطلق را نیز اثبات مصداق نمایند و مستحق موجود
آرا میدانند و موجود مطلق را چنان اعم المفهومات اخذ میکنند
که هیچ چیز از احاطه او بیرون نباشد حتی عدم و سلبک امتناع چنانچه
زید موجود را با اثبات گویند و عمر معدوم را موجود با سلبک اثبات
و اجتماع تعین را موجود با امتناع تجزیه نمایند و موجودات
جمع موطن از غیب شهادت و محوسات بواسطه ظاهر و باطن
مثل وهم و خیال و مقصود است عقل در تحت احاطه او دانند و
بند میکنند آنچه مصداق مفهوم عام باشد بر مثل هر چه مصداق مفهوم
خاصه است مشتمل بر دران وجه که آنها حیثیات و مقود او باشند
چنین بعضی تصریح نموده که واجب الوجود از جمله وجوده این عام است
و از حیاط هر شد که سبب گفتن اینجا خدا تعالی را معدوم است
که موجود با واجب الوجود است یا ممکن الوجود و خالی ازین دو قسم
مستواند بود و چون مبداء را در مرتبه ذات تحت خالی از هر دو میسر
لاچار قایل بودم خدا تعالی شده از معانی احدی بقول الظالمون
علوا کبریا و باز چون خدا تعالی را موجود اعتبار میکنند امکان وجود
در اعتبار میکنند و اینست بشارت قول ایشان که تعین اول را
جامع بین الوجوب و الامکان میدانند و این سخن جمعی از مشایخ است